

ORGANITZACIÓ I FUNCIÓ SOCIAL DE LES GUARDERIES XINESES

Extret del llibre: "La mitad del cielo. El movimiento de liberación de las mujeres en China", 1973. De Claudie Broyelle.

Les guarderies xineses són producte d'una concepció diferent: com deia Krupskaja, la dona de Lenin, oposant-se a les dues teories segons les quals els fills són, ja sigui propietat dels pares, o de l'Estat: "Els nens no pertanyen ni als seus pares ni a l'Estat, sinó a sí mateixos", estant cridat l'Estat a deixar d'existir durant el comunisme. D'altra banda, és per això pel que el conjunt de la societat, cada un dels seus membres, i no l'Estat, té deures cap a ells; tots som responsables de la seva formació física, intel·lectual, moral i ideològica.

A Xina es troben guarderies en els llocs de treball i en els barris residencials; les primeres estan destinades especialment als lactants que les mares van a veure varis cops al dia per amamentar-los. El temps consagrat a la lactància, d'altra banda, se'ls compta com a temps de treball i per tant no se'ls dedueix del seu salari. Aquestes guarderies a més tenen un mèrit polític encara més important: portar als nens als llocs de treball, davant el conjunt d'obrers, és a dir: "Heus ací als petits que hem fet junts, dels quals tots som responsables; comunament vostès no els veuen, sens dubte s'imaginem que per un acte de màgia ells s'alimenten, es renten, es vesteixen, es cuiden, sense que ningú s'ocupi d'això. I bé, despertin, obrin els ulls; ells estan aquí. Què faran, què farem tots?" El comitè de dones de la fàbrica es pronuncia per la construcció d'una guarderia aquí mateix i, després del treball, homes i dones construeixen els locals pels nens. I aleshores, allí els homes es reeduquen, aprenen a conèixer la multitud de problemes plantejats per la cuida dels fills. Els homes "reconeixen" a la fi als nens, no ja sols de forma jurídica com és el cas entre nosaltres: reconeixen la materialitat completa de la seva existència amb totes les obligacions socials que entranya, en els dominis morals, afectius, polítics, així com les seves necessitats materials. No hi ha dubte de que l'entrada massiva dels homes en els oficis de "nana" de guarderia, que no deixarà de produir-se properament, suposarà profundes modificacions positives, tant en l'educació mateixa dels nens com en la ideologia dels homes.

Les guarderies de barri són en general al mateix temps guarderies pels nadons desmamats (els que per tant ja no tenen necessitat d'estar en immediata proximitat amb la mare) i maternals en les que els nens es queden fins als sis o set anys. El personal que s'ocupa de les guarderies encara està, essencialment, compost per dones de les quals una bona part són antigues mestresses de casa. Se'ns ha dit que existien escoles que formen especialment als treballadors de les guarderies. Però en el moment del nostre viatge, sembla ser que aquestes escoles estaven afinant reformes i no les poguérem visitar. Fora d'aquestes escoles, s'ha donat un lloc important a la formació pedagògica, als intercanvis d'experiències regionals i nacionals entre els treballadors de les guarderies. Les molt freqüents enquestes efectuades pels empleats dels barris, les fàbriques, els camps, són tingudes igualment com una important mesura que permet que es facin en el temps desitjat, el balanç i

el reajustament de les experiències adquirides a les guarderies en funció de les opinions de les masses.

Entre les dones que s'ocupen dels nens, algunes han seguit una formació mèdica especial.

La direcció de les guarderies s'assegura conjuntament per membres escollits pel personal, per pares que utilitzen la guarderia i obrers delegats d'una fàbrica, o fins i tot per obrers retirats.

Aquest tipus de direcció facilita el control de les masses sobre la "socialització" dels petits. Permet sobretot que s'elaborin de manera col·lectiva mètodes nous d'educació de nens i que la guarderia no constitueixi el "regne independent" dels especialistes.

Les guarderies funcionen les vint-i-quatre hores del dia, de forma que permeten als pares que ho desitgin, consagrar-se després del seu treball a activitats culturals, artístiques, polítiques, etc.; però això és fix només pels molt petits o per aquells que no tenen germans grans que puguin ajudar a cuidar-los a casa. Des que el nen és una mica més gran, cap als dos anys, és més comú que torni cada nit a casa dels seus pares. És possible una altra opció: emportar-se el nadó a la nit, i, els dies que es desitja sortir, se'l confia a la guarderia. En fi, com que moltes fàbriques funcionen dia i nit, els pares estan facultats per a deixar al seu petit durant la nit i emportar-se'l algunes hores durant el dia. Les guarderies de fàbrica són gratuïtes. Les dels barris es paguen en part per la fàbrica en la que treballen els pares, i en part dels fons col·lectius del barri. Els pares no estan obligats a més que una participació molt modesta en els costos.

Passarem un dia amb els nens d'una guarderia, un jardí de nens d'un barri de Xangai.

Primer el marc: són edificis d'un sol pis, molt simples; hi ha flors en torretes sota les finestres i un gran pati al davant. Quan arribarem allí aquest matí, cap a les 9, tot i el sol radiant encara feia força fred. Tot i així els nens estaven a fora amb els seus petits pitets (tant les nenes com els nens) sobre varis jerseis un damunt de l'altre, el que els donava un aspecte de "pilotes". Ens esperaven amb tambors, platets, tamborins, flors de paper, una alegre balla bulliciosa i cantadora; ens dividirem en quatre grups de tres per anar a les diferents seccions de la guarderia. Jo vaig entrar amb Édith i Danièle a una sala en la que, asseguts al voltant de petites taules rodones, nens i nenes de tres a quatre anys, participaven d'un curs d'ensenyança domèstica. Es tractava d'aprendre a fregar plats. Ens podríem imaginar que un petitó sabés fregar amb habilitat una tassa amb una esponja i pols? La dona jove els mirava fer; mentre els parlava, n'ajudava a un d'ells que tenia greus dificultats amb l'assecat. Aleshores es podia imaginar a aquests nens participant realment en el rentat de plats a les seves cases, sense que els "compte! Trencaràs el vas" d'una mare embogida acabés per paraitzar-los.

Podem imaginar, en el nostre medi, als nens ajudant realment a les puericultores en el seu treball? Com a molt se'ls demana que es fiquin el

mocador a la butxaca. Això ens va fer pensar a Édith i a mi que molt freqüentment una rebutja deixar complir alguna tasca als nens perquè fan més disbarats ajudant-nos que el què ens ajuden realment. Jo em pregunto si en el fons no hi ha en la meua actitud un desig secret de provar als nens que “la mare sap fer-ho tot, que no es poden desenvolupar sense ella”, en suma, que tenen molta necessitat de mi. Édith em recordà el dia en que els “grans” (nou anys), durant les últimes vacances, havien decidit fer l’esmorzar pels petits; jo havia dit que sí, però em vaig passar tot el temps darrere d’ells repetint-los: “Hi poses massa xocolata, no oblidis el sucre, la llet no està suficientment calenta”. En resum, no els vaig tenir confiança; no és estrany que això els hagi fet suar més del compte i que després d’uns dies, hagin acceptat insensiblement que jo els servís en tot. En el fons m’ho mereixia.

El què ens “va arrabassar” al veure aquesta “llicó” de fregat, no és que s’hagi pensat en fer que els petits facin coses útils, sinó que les facin de forma tan perfecta. Ens deixà somniant; implica que s’han pres la molèstia de mostrar-los, d’ensenyar-los; que s’ha reflexionat en la utilitat d’aquest treball pels petits, que ells mateixos ho hagin comprès molt bé, que sàpiguen fer-ho col·lectivament; *i que concerneixi tan als nens com a les nenes*; que això sigui pels petits tant evident com menjar o dormir. Els petits arriben a la taula sabent el que s’ha necessitat fer; entre altres coses, preparar el menjar, parar la taula, i que després s’haurà de rentar els plats i recollir. No tenen gana simplement, són “responsables”. Al final del dia vam tenir una llarga discussió amb les institutries i els nens més grans (que tan sols passaven de cinc anys!). Ens explicaren que per a l’educació dels petits hi veien dues etapes lligades dialècticament. La primera consistia en fer-los adquirir més ràpida i completament possible la seva autonomia individual: aprendre a menjar sols, a rentar-se, a vestir-se, fins on fos possible sense l’ajut dels adults. Després, s’emfatitza en l’educació col·lectiva: aprendre a fer conjuntament no ja coses per a sí mateix (menjar, rentar-se) sinó per a tots, per exemple, fer els llits, rentar els plats, arreglar les habitacions, etc. Ambdues etapes, per suposat, estan molt lligades. Com confiar a un nen que ni tan sols sap calçar-se sols la tasca de netejar les sabates? Això no podria semblar res més que una novatada!

El què veritablement és extraordinari, és que el treball dels petits no es considera ni com un passatemps (no és per a “ocupar-los”) ni tan sols com una ajuda no qualificada del treball dels adults: “Ves a buscar-me això! Passa’m allò! Agafa això altre!”, sense donar-los una tasca completa que efectuïn de principi a fi, el que en el fons prové de tractar-los com “obriers especialitzats”, de fer-los fer coses que no poden comprendre completament i en les que queden reduïts al paper d’executants subalterns de les nostres ordres. Fins i tot amb els petitets s’ha de tendir a que prenguin completament en les seves mans una o diverses tasques útils. Encara que entre cinc o sis la realitzin menys ràpidament del què ho faria un sol adult. *El que està en joc no és la productivitat immediata del treball, són els coneixements que els nens poden obtenir-hi.*

En una comuna popular visitada anteriorment, també havíem vist a la guarderia aquesta mateixa preocupació per permetre als petits executar completament i

sols, treballs simples, com les tasques de manteniment de la guarderia i treballs agrícoles realitzats amb els camperols.

Hi havia un hort cultivat per les puericultores i els nens fins de set anys. Tots hi participaven, per suposat tenint en compte l'edat: els més petits regaven, els més grans cavaven encara que fos alguns metres quadrats cadascú; altres sembraven; i uns altres vigilaven que s'arranquessin les males herbes o escampaven els abonaments necessaris.

Una bona part del consum de llegums dels nens de la guarderia, provenia dels seus propis treballs agrícoles. En el moment de les collites, s'organitzaven en petits equips i el CR de la brigada els confiava tasques com espigar els camps, estendre els cereals sobre les eres de ciment on es poguessin assecar-se al sol. Els llaços entre els adults del poble i els nens, ens semblaren molt nombrosos i variats. Això no és una particularitat dels camps; també a les ciutats, des de la seva edat més petita, els nens de les guarderies estan organitzats sense distinció de sexes en petits treballs útils, efectuats als barris. Als jardins de nens, els petits des dels tres o quatre anys comencen a participar en la producció social. Per exemple, asseguts al voltant de grans taules baixes, ajudats per les educadores, els nens doblaven petites caixes de cartró que després servien per a empaquetar medicaments elaborats en una fàbrica propera. Evidentment, sols dediquen una mica de temps a la setmana a aquesta tasca, per suposat que la seva productivitat és molt escassa, però quin orgull quan marxen en files tancades, bandera roja al capdavant, a entregar als obrers de la fàbrica la seva producció!

Fora d'aquestes activitats, l'èmfasi pels petits de tres a set anys es posa en la música, la dansa, la gimnàstica i els cursos sobre la història i la lluita de classes. Al jardí de nens de la ciutat de Xangai assistirem a un d'aquests, per als més grans, entre cinc i sis anys... Els nens estaven asseguts al voltant de la institutriu. Sobre el mur hi havia cartells que representaven a un noi d'uns dotze anys, desemparat, sol en una selva. La institutriu explica la història del petit Xang, fill de camperols pobres, durant la guerra antijaponesa. Els sofriments que els senyors feudals feien patir, la humiliació feta al poble xinès pels imperialistes japonesos; tot això porta al petit Xang, els pares del qual han estat assassinats pels mercenaris del dèspota local, a voler unir-se a l'exèrcit popular d'alliberament. La jove s'atura en la seva narració i pregunta als nens quins obstacles es trobarà el petit Xang en el seu viatge. Una nena respon:

-El fred!

-És veritat, diu la mestra. El petit Xang tindrà fred a la nit. Què fer?

-Tractar de trobar abric, o un costal per embolicar-se, suggereix un petitó.

-Fer-se una barraca amb el fullatge, suggereix un altre.

-Fer foc, diu una nena.

-Ah! no. Això podria atraure l'atenció dels enemics.

Es posen d'acord amb el costal.

-Quines altres dificultats trobarà el petit Xang?

-La gana.

-Que porti provisions, diu un nen. Una petita no hi està d'acord.

-En primer lloc, no hi ha res per menjar al poble, no pot portar provisions, i a més, haurà de caminar molt, per tant no es pot sobrecarregar.

Tothom és d'aquesta opinió; s'admet que portarà algunes batates, però que principalment haurà de comptar amb els recursos locals: les arrels, les fruites silvestres. És necessari que sàpiga reconèixer-les.

-Però justament, diu la mestra, ell les coneix bé, ja que els camperols pobres, famèlics, amb freqüència estaven reduïts a menjar herbes silvestres. D'altra banda, agrega, vosaltres també coneixeu algunes d'aquestes arrels, la vella àvia Ma us en portà unes l'altre dia. Però, quines altres dificultats trobarà Xang?

-Enemics!

-Què fer, aleshores?

-Pensar en tots els sofriments de la seva família i del seu poble per a donar-se ànims; recordar-se de que milions de camperols ja els van abatre i s'han alliberat. Tenen un aspecte terrible, però en el fons són ells els que els hi tenen por als camperols pobres.

-Però, agrega un altre nen, haurà d'anar amb compte de no fer-se notar, de tenir preparada una història per si algú li pregunta qui és i a on va.

La jove està satisfeta d'aquestes respostes; es continuarà en una altra ocasió amb les aventures del petit Xang.

Res de contes de fades, res d'històries "per a nens", res del "món-meravellós-de-la-infància". Sinó completament l'adequació d'aquest món tal com és pels nens. Això em recorda al petit vietnamita que havíem vist en un reportatge sobre Vietnam del Nord a la televisió; es veia als nens fer entrenament militar, aprendre a activar una granada, organitzar-se per a entrar sense pànic als refugis, etc. El periodista havia preguntat: "Tu trobes que aquests preparatius militars són ocupacions per un nen?" El nen li havia respost: "Vostè creu que les bombes nord-americanes respecten als nens? Vostè creu que els nens poden mantenir-se al marge de la guerra quan el país sencer és atacat? No! Per tant, és just que els nens no estiguin desproveïts i aprenguin a resistir als agressors". Seria un crim no ensenyar-los allò del que tenen necessitat per a sobreviure, per a defensar-se i resistir.